Archeologický ústav Československé akademie věd
pobočka v Brně

Přehled výzkumů

1958

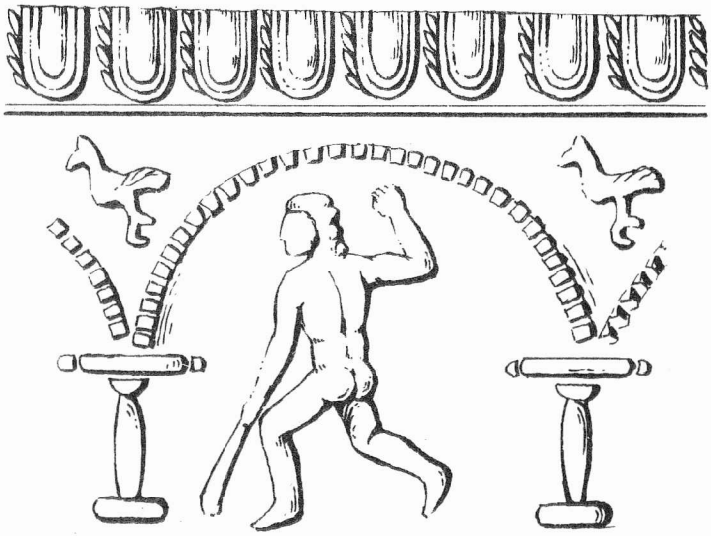

Brno 1958

PD 1520/1958

ČS. AKADEMIE VĚD ZÁKLADNÍ KNIHOVNA

14014/60

P ř e h l e d v ý z k u m ů 1958

Vydává : Archeologický ústav ČSAV, pobočka v Brně, Stalinovy sady 19/23.

Odpovědný redaktor : dr Josef Poulík.

Výkonný redaktor : dr Bohuslav Klíma.

Redaktoři : dr Anna Medunová, dr Karel Tihelka.

Překlady : prom.hist.R.Tichý.

Kresby : B.Kašpárková, J.Jaša, M.Kuda.

Na titulní stránce : Figurální výzdoba terry sigillaty ze sídliště u Mušova.

Vydáno jako rukopis - 300 kusů - neprodejné.

Výzkum slovanského pohřebiště v Josefově, okr. Hodonín.

Eva Šráčková

V květnu roku 1957 byl proveden zachraňovací výzkum v Josefově /okres Hodonín/ v trati Záhumenica, kde při hloubení základů pro obytné stavení narazili dělníci na staroslovanské pohřebiště. V září a v říjnu roku 1958 v něm pokračoval Archeologický ústav ČSAV v Brně ve spolupráci s okresním museum v Hodoníně systematickým plošným odkryvem. Na odkryté ploše asi 600 m^2, průměrně do hloubky 1 m, bylo prozkoumáno 55 hrobů, z toho dva dvojhroby. Zásypy hrobových jam obdélníkového půdorysu se po odkrytí humusové vrstvy /40-60 cm/ jasně rýsovaly ve žlutce promísené žlutým pískem. Dna hrobových jam dosahovala hloubky 40 cm-230 cm. Kostry ležely v natažené poloze s rukama nataženýma podél trupu a mimo jednu byly orientovány od západu k východu. Pro značnou sociální diferenciaci v zemědělské osadě, ke které toto pohřebiště náleží, svědčí velmi bohaté nálezy v některých velkých a širokých hrobech, někdy i s dřevěným obložením. Proti tomu byla v několika případech pouze kostra bez nálezu. Kosterní pozůstatky se zachovaly poměrně špatně. Hrobový inventář zastupují předměty denní potřeby jako železné nože, železný srp, přesleny a kostěný jehelníček a zvláště pak četné šperky. Jsou to zvláště bronzové a stříbrné náušnice, bronzové závěsky, náhrdelníky a jednotlivé korálky ze sklovité hmoty neb ze skla. Ve více než ve třetině hrobů byla nalezena keramika, v některých hrobech i více kusů, dřevěná vědérka se železnými obroučkami, zbytky zvířecích kostí a skořápek z vajec a v jednom dětském hrobě keltská duhovka.

Nejbohatší inventář obsahoval hrob č.26 v úseku B VIII. Po odkrytí humusové vrstvy /45 cm/ se rýsoval ve žlutce zásyp hrobu obdélníkového půdorysu /260 cm x 160 cm/. V hloubce 190 cm od povrchu se začalo jasně projevovat pravidelné dřevěné jeho obložení. Na dně hrobové jámy, v hloubce 210 cm ležela částečně rozpadlá kostra ženy. Poměrně se dobře zachovala lebka, spočívající v původní poloze. Z ostatních částí kostry zůstaly pouze úlomky žeber a klíčních kostí, část levého femuru, články prstů s navlečenými bronzovými prsteny, rozpadlé kosti nohou. U lebky po obou stranách dolní čelisti ležely tři poškozené stříbrné hrozníčkovité náušnice. V partii krku byly rozházené korálky náhrdelníku podélně členěné ze stříbřité skelné hmoty a více jednotlivých drobných skleněných válečků. Přes kyčle měla žena položený železný srp, velmi poškozený. Na třetím článku druhého, třetího a čtvrtého prstu pravé ruky byly navlečeny částečně rozpadlé bronzové plíškové prsteny. Podobné prsteny zdobily i třetí a čtvrtý prst levé ruky. U levé dlaně ležel dále železný nožík. V řadě podél pravé stehenní kosti bylo seskupeno šest párů bronzových náušnic: dva páry zdobené dutými žaludy, jeden pár zdobený hrozníčkem a jeden pár s jednoduchými uzlíčky. Dva páry z nich byly zlacené a bohatě zdobené filigránem, granulací a hrozníčky. V místě pod pravým chodidlem jsme našli skořápky z vajec a u levého chodidla skleněný přeslen.

Nálezy, zvláště pak šperky z hrobu č.26, dovolují zařadit pohřebiště bezpečně do 2.pol.IX.stol. Dosavadní výzkum v Josefově naznačuje, že pohřebiště a v jeho blízkosti zachycené sídliště z téže doby je značně rozsáhlé. Přináší tak další doklad o hustotě osídlení jižní Moravy v období největšího rozkvětu Velkomoravské říše i mimo velká opevněná střediska. Hlavní jeho význam spočívá pak v tom, že nabízí možnost srovnání vyspělé kultury městského útvaru u blízkých Mikulčic s kulturou venkovského lidu v zemědělských osadách.

- - -

Les recherches du cimetière slave à Josefov /Hodonín/. Au mois de septembre et au mois d'octobre l'Institut archéologique a réalisé les fouilles au cimetière des anciens Slaves à Josefov /distr.Hodonín/ qui était situé non loin du centre slave de la Grande Moravie - du burgwall Valy près de Mikulčice. Sur le terrain de 600 m^2 on a trouvé 55 tombes à squelette très riches en matérieaux archéologiques et anthropologiques. Toutes les tombes sont orientées en direction ouest-est. Les objets les plus fréquents dans les tombes sont les aumônes par exemple en fer, des restes des denrées alimentaires; puis les objets du besoin quotidien: hachettes, faucille, étui à aiguilles, les bijoux: colliers, boucles d'oreille de bronze, boucles d'oreille d'argent, suspensions de bronze, perles en verre.

L'inventaire le plus riche se trouvait dans une tombe de femme /numéro 26/. A côté du squelette beaucoup abîmé on a trouvé à côté du crâne trois pairs de boucles d'oreille d'argent, ornées de petit raisin. Le squelette avait au cou le collier de perles en verre. La faucille se trouvait sur les hanches et le couteau de fer à côté de la main gauche; six pairs de boucles d'oreille de bronze étaient groupés sur la jambe droite: boucles d'oreille ornées du gland creux, boucles d'oreille ornées de petit raisin et boucles d'oreille, dorées et ornées de granulation. A côté du pied droit se trouvaient les coquilles d'un oeuf, à côté du pied gauche une pièce pour filer en verre.

Les matériaux archéologiques permettent dater le cimetière à Josefov dans la deuxième moitié du IX siècle. Les recherches contemporains nous permettent de supposer que le cimetière et le village, se trouvant en proximité et étant de la même époque, sont assez grands. Ils sont aussi la preuve de la densité du peuplement dans le Midi de la Moravie à l'époque du plus grand épanouissement de la Grand Moravie à part du "burgwall". Les fouilles sont d'une grande importance, parce qu'elles donnent la possibilité de comparer la haute culture de "burgwall" près de Mikulčice avec la culture des paysans dans les villages agricoles.

Tab. 22.

Josefov – Šperky ze slovanského hrobu č. 26.

-jj-